

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.07.2019, sp. zn. 29 Cdo 4524/2017, ECLI:CZ:NS:2019:29.CDO.4524.2017.1

Číslo: 43/2020

Právní věta:

Účinností reorganizačního plánu zaniká v souladu s ustanovením § 356 odst. 1 insolvenčního zákona i příslušenství pohledávky, kterou by věřitel (žalobce) musel uplatnit v insolvenčním řízení vůči dlužníku (žalovanému) přihláškou, tvořené náklady řízení, které si věřitel v souvislosti se soudním uplatněním pohledávky předtím platil (ve shodě s § 140 odst. 1 o. s. ř.) ze svého; právo na náhradu těchto nákladů proto již věřiteli (žalobci) nelze v příslušném soudním řízení přiznat. Skutečnost, že před právní mocí rozhodnutí soudu o náhradě těchto nákladů (podle § 142 o. s. ř. nebo podle § 146 o. s. ř.) nemohl věřitel (žalobce) toto příslušenství přihlásit do insolvenčního řízení, nemá na uvedený závěr žádného vlivu.

Ani tam, kde se účinností rozhodnutí o úpadku dlužníka (žalovaného) v souladu s ustanovením § 140a odst. 1 věty první insolvenčního zákona přeruší soudní řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170 insolvenčního zákona), nebrání zákaz pokračování v přerušeném řízení formulovaný v § 140a odst. 1 větě druhé insolvenčního zákona tomu, aby žalobce (jiný navrhovatel) učinil dispozitivní úkon směřující k ukončení řízení, tedy aby vzal žalobu (jiný návrh na zahájení řízení) zcela nebo zčásti zpět a aby soud o takovém dispozitivním úkonu rozhodl přesto, že trvají účinky rozhodnutí o úpadku. Řečené platí bez zřetele k tomu, že usnesení soudu o zastavení řízení (pro zpětvzetí žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení) může obsahovat (zpravidla obsahuje) i akcesorický výrok o nákladech řízení.

Vyrozumění o přerušení řízení ve smyslu § 140a odst. 4 insolvenčního zákona je rozhodnutím, jímž se upravuje vedení řízení, a které soud činí formou usnesení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.07.2019

Spisová značka: 29 Cdo 4524/2017

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvenční řízení, Přerušení řízení, Reorganizace, Zpětvzetí návrhu na zahájení řízení

Předpisy: § 140 odst. 1 o. s. ř.

§ 140a IZ

§ 142 o. s. ř.

§ 146 o. s. ř.
§ 356 odst. 1 IZ
§ 96 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalovaného změnil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 26. 5. 2017, sp. zn. 27 Co 68/2016, tak, že se usnesení Okresního soudu v Blansku ze dne 8. 1. 2016, sp. zn. 12 C 267/2015, mění ve výroku o nákladech řízení tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

[1] Usnesením ze dne 8. 1. 2016, č. j. 12 C 267/2015-50, Okresní soud v Blansku (dále jen „okresní soud“):

1/ Zastavil řízení o žalobě, kterou se žalobce (CH., spol. s r. o.) domáhal vůči žalovanému (D. E. s. r. o.) zaplacení částky 890 818,87 Kč s příslušenstvím tvořeným specifikovaným zákonným úrokem z prodlení (bod I. výroku).

2/ Uložil žalovanému zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 66 763,30 Kč (bod II. výroku).

3/ Vrátil žalobci část zaplaceného soudního poplatku ve výši 636 Kč (bod III. výroku).

[2] Okresní soud vyšel z toho, že:

1/ Žalobou podanou dne 26. 1. 2015 se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení částky 890 818,87 Kč s příslušenstvím tvořeným specifikovaným zákonným úrokem z prodlení.

2/ Usnesením ze dne 17. 6. 2015, č. j. EPR 16921/2015-7, zastavil okresní soud řízení ohledně částky 849 940 Kč a vrátil žalobci část zaplaceného soudního poplatku ve výši 27 197 Kč. Předmětem řízení poté zůstala smluvní pokuta ve výši 40 878,87 Kč s příslušenstvím.

3/ Podáním došlým soudu dne 17. 12. 2015 vzal žalobce žalobu v plném rozsahu zpět z důvodu procesní ekonomie, s tím, že dne 14. 12. 2015 bylo vůči žalovanému (dlužníku) zahájeno insolvenční řízení a dlužník navrhl povolení reorganizace.

[3] Na výše uvedeném základě okresní soud - vycházející z ustanovení § 96 a § 146 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) - dovodil, že byl důvod zastavit řízení pro zpětvzetí žaloby. S poukazem na to, že v rozsahu částky 849 940 Kč vzal žalobce žalobu zpět pro její úhradu žalovaným (28. 1. 2015), pak okresní soud uzavřel, že neúspěch žalobce spočívá pouze v nepatrné části, takže mu přiznal plnou náhradu účelně vynaložených (v odůvodnění specifikovaných) nákladů řízení.

[4] K odvolání žalovaného (jež směřovalo pouze proti výroku o nákladech řízení) Krajský soud v Brně usnesením ze dne 26. 5. 2017, č. j. 27 Co 68/2016-72:

1/ Změnil usnesení okresního soudu v bodu II. výroku tak, že uložil žalovanému (zapsanému od 26. 2. 2016 již pod obchodní firmou E. L. s. r. o.) zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení do

3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 57 416,43 Kč (první výrok).

2/ Uložil žalovanému zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 1 907,92 Kč (druhý výrok).

[5] Odvolací soud - vycházejí z ustanovení § 142 odst. 2 a § 146 odst. 2 o. s. ř. - dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

[6] Je-li předmětem řízení vedle pohledávky též její příslušenství (např. úroky z prodlení), je nutno při rozhodování o náhradě nákladů řízení zvážit míru úspěchu v celém sporu, tedy nejen ohledně pohledávky, ale též ohledně jejího příslušenství. Jsou-li úroky z prodlení požadovány od určitého data do zaplacení, vezme soud při absenci jiného výslovného pravidla v úvahu jejich výši ke dni vyhlášení svého rozhodnutí; srov. nález Ústavního soudu ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. [I. ÚS 2717/08](#) [jde o nález uveřejněný pod číslem 175/2010 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, který je (stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zmíněné níže) dostupný i na webových stránkách Ústavního soudu].

[7] V dané věci byl žalobce úspěšný co do částky 849 940 Kč (žalovaný z procesního hlediska zavínil zastavení řízení tím, že tuto částku uhradil po podání žaloby), ve zbytku (tvořeném úroky z prodlení a smluvní pokutou) nikoli. Žalobce tak byl v řízení úspěšný z 93 % a neúspěšný ze 7 %, čemuž odpovídá jeho celkový úspěch v rozsahu 86 %. Celková výše účelně vynaložených nákladů žalobce pak činí částku 66 763,30 Kč, z čehož 86 % odpovídá částka 57 416,43 Kč.

[8] Předmětem odvolacího řízení byla částka 66 763,30 Kč a žalovaný uspěl s odvoláním co do částky 9 346,87 Kč (14 %). Celkový procesní úspěch žalobce v odvolacím řízení tak činí 72 %. Celková výše účelně vynaložených nákladů žalobce pak v odvolacím řízení činí částku 2 649,90 Kč, z čehož 72 % odpovídá částka 1 907,92 Kč.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

[9] Proti usnesení odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, které v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, konkrétně otázk:

1/ Je možné přiznat náhradu nákladů soudního řízení zastaveného pro zahájení insolvenčního řízení (na majetek žalovaného), byl-li schválen reorganizační plán určující, že jeho účinností zanikají všechny nároky a pohledávky, i když nebyly přihlášeny?

2/ Je přiznání náhrady nákladů řízení věřiteli, jehož pohledávka zanikla účinností reorganizačního plánu, zvyhodňováním takového věřitele?

[10] Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí změnil tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů, a aby mu přiznal náhradu nákladů dovolacího řízení.

[11] Dovolatel úvodem poukazuje na to, že insolvenční řízení vedené na jeho majetek u Krajského soudu v Brně (dále též jen „insolvenční soud“) od 14. 12. 2015 skončilo dne 20. 12. 2016, kdy nabylo právní moci usnesení ze dne 20. 12. 2016, č. j. KSBR 33 INS 30979/2015-B-141, jímž vzal insolvenční soud na vědomí splnění reorganizačního plánu.

[12] V mezích ohlášeného dovolacího důvodu dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení věci v

tom, že mu bylo uloženo zaplatit žalobci pohledávku, která na základě reorganizačního plánu, jenž insolvenční soud schválil usnesením ze dne 13. 10. 2016, č. j. KSBR 33 INS 30979/2015-B-128, zanikla účinností reorganizačního plánu, jež podle článku 11.1. reorganizačního plánu nastala (po vydání usnesení okresního soudu) dne 1. 12. 2016. Potud dovolatel poukazuje na závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. [29 Cdo 2451/2013](#) [jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 12/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, který je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu] a na ustanovení § 356 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona). Ve vztahu k nároku na náhradu nákladů řízení odkazuje dovolatel dále na závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2015, „sp. zn.“ (správně sen. zn.) [29 NSČR 110/2015](#) [jde o usnesení uveřejněné pod číslem 83/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 83/2016“)], a v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, „sp. zn.“ (správně sen. zn.) [29 ICdo 62/2014](#) [jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 85/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 85/2015“)], a upozorňuje i na to, že žalobce byl v insolvenčním řízení přihlášeným věřitelem.

[13] Žalobce ve vyjádření akcentuje coby ustálený závěr, že nárok na náhradu nákladů řízení má základ v procesním právu a vzniká teprve na základě pravomocného rozhodnutí soudu, které má v tomto směru konstitutivní povahu, odkazuje potud na „R 136/2011“ [míněno zřejmě usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. [31 Cdo 488/2009](#), uveřejněné pod číslem 146/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 146/2011“)] a na „29 Cdo 238/2007“ (míněno zřejmě rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. [29 Cdo 238/2007](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 2008, pod číslem 92). Z [R 85/2015](#) pak žalobce vyzdvihuje závěr, že před právní mocí rozhodnutí, kterým soud přizná účastníku občanského soudního řízení nárok na náhradu nákladů řízení (před okamžikem vzniku nároku na náhradu nákladů řízení), nelze takový nárok přihlásit do insolvenčního řízení ani jako pohledávku vázanou na splnění odkládací podmínky. Následně dovozuje, že nelze připustit interpretaci, podle které by účinností reorganizačního plánu měla zaniknout pohledávka, kterou věřitel ani nemohl přihlásit do insolvenčního řízení, s tím, že pohledávka by takto absurdně zanikla ještě předtím, než vznikla. Proto požaduje dovolání zamítnout.

III.

Přípustnost dovolání

[14] Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 29. 9. 2017) se podává z bodu 2. článku II části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

[15] Dovolání v dané věci je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř., a v posouzení první z položených otázek jde o věc dovolacím soudem neřešenou. Důvod připustit dovolání samostatně pro zodpovězení druhé z položených otázek Nejvyšší soud nemá, když odpověď na ni je závislá na tom, jak bude zodpovězena otázka první.

IV.

Důvodnost dovolání

[16] Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

[17] Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

[18] Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení občanského soudního řádu, insolvenčního zákona a zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“):

§ 140 (o. s. ř.)

(1) Každý účastník platí náklady řízení, které vznikají jemu osobně, a náklady svého zástupce. Společné náklady platí účastníci podle poměru účastenství na věci a na řízení; nelze-li poměr účastenství určit, platí je rovným dílem. Účastníci uvedení v § 91 odst. 2 platí společné náklady společně a nerozdílně.

(...)

§ 142 (o. s. ř.)

(1) Účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přizná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.

(2) Měl-li účastník ve věci úspěch jen částečný, soud náhradu nákladů poměrně rozdělí, popřípadě vysloví, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů právo.

(3) I když měl účastník ve věci úspěch jen částečný, může mu soud přiznat plnou náhradu nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu.

(...)

§ 146 (o. s. ř.)

(1) Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení podle jeho výsledku, jestliže řízení

(...)

b/ bylo zastaveno.

(2) Jestliže některý z účastníků zavinil, že řízení muselo být zastaveno, je povinen hradit jeho náklady. Byl-li však pro chování žalovaného (jiného účastníka řízení) vzat zpět návrh, který byl podán důvodně, je povinen hradit náklady řízení žalovaný (jiný účastník řízení).

(...)

Rozhodnutí o nákladech řízení

§ 151 (o. s. ř.)

(1) O povinnosti k náhradě nákladů řízení rozhodne soud bez návrhu v rozhodnutí, jímž se řízení u něho končí; u náhrady nákladů řízení podle § 147 a § 148 odst. 2 tak může učinit již v průběhu řízení, a to zpravidla tehdy, jakmile tyto náklady vzniknou.

(...)

Náklady odvolacího řízení

§ 224 (o. s. ř.)

(1) Ustanovení o nákladech řízení před soudem prvního stupně platí přiměřeně i pro řízení odvolací.

(...)

§ 140a (insolvenčního zákona) Přerušování řízení

(1) Účinky rozhodnutí o úpadku nastávají okamžikem jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku. Rozhodnutím o úpadku se přerušují soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170). Není-li dále stanoveno jinak, v těchto řízeních nelze pokračovat po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku.

(2) Je-li řízení podle odstavce 1 přerušeno, nekonají se jednání a neběží stanovené lhůty. Jestliže se v řízení pokračuje, počínají lhůty běžet znovu.

(...)

(4) Jakmile se soud nebo jiný orgán příslušný k projednání a rozhodnutí věci dozví o přerušování řízení podle odstavce 1, vyzoomí o tom účastníky řízení; současně je poučí, že v řízení nelze pokračovat po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku. Rozhodnutí již vydaná se v době, kdy je řízení přerušeno, nedoručují, ledaže se týkají i jiných pohledávek; bylo-li řízení přerušeno po doručení rozhodnutí, avšak ještě předtím, než rozhodnutí nabylo právní moci, nenabývá rozhodnutí v rozsahu, v němž bylo řízení přerušeno, právní moci. Jestliže se v řízení pokračuje, rozhodnutí se doručuje znovu.

Provádění reorganizačního plánu § 352 (insolvenčního zákona)

(1) Reorganizační plán je účinný, jakmile rozhodnutí o jeho schválení nabylo právní moci, nebyla-li reorganizačním plánem jeho účinnost odložena na pozdější dobu nebo nerozhodl-li o jeho pozdější účinnosti insolvenční soud.

(2) Rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu je závazné pro všechny účastníky insolvenčního řízení i pro další osoby, jejichž práva a povinnosti jsou reorganizačním plánem dotčeny.

(...)

§ 356 (insolvenčního zákona)

(1) Není-li tímto zákonem nebo reorganizačním plánem stanoveno jinak, zanikají účinností tohoto plánu práva všech věřitelů vůči dlužníkovi, a to i v případě, že svou pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásili; za věřitele dlužníka se považují osoby uvedené v reorganizačním plánu za podmínek v něm stanovených, včetně rozsahu jejich práv.

(...)

§ 513 (o. z.)

Příslušenstvím pohledávky jsou úroky, úroky z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním.

Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení v době vydání napadeného rozhodnutí; ustanovení insolvenčního zákona a občanského zákoníku v citované podobě platila rovněž v době účinnosti reorganizačního plánu dovolatele a v době skončení insolvenčního řízení vedeného na majetek dovolatele.

[19] Úvodem Nejvyšší soud uvádí, že na zkoumání dovoláním předestřené právní otázky nemá žádný vliv skutečnost, že dovolatel v odvolání proti usnesení okresního soudu (ani později, do vydání napadeného rozhodnutí) žádnou „insolvenční“ argumentaci neuplatnil (srov. k tomu i § 212a odst. 3 o. s. ř.). Již v rozsudku ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. [29 Cdo 3277/2013](#), uveřejněném pod číslem 70/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (srov. jeho odstavec [23]), totiž Nejvyšší soud ve vztahu k účinkům prohlášení konkursu na majetek dlužníka ozřejmil, že také pro poměry konkursu prohlášeného v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka podle insolvenčního zákona platí, že tyto účinky nastávají ex lege (bez dalšího) již okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku, bez ohledu na to, zda o něm subjekty dotčené konkursem vědí nebo vědět mohou, a že dopadají (v tom ohledu, že vědomost o tom, že nastaly, se presumuje, jakmile bylo usnesení o prohlášení konkursu zveřejněno v insolvenčním rejstříku) nejen do poměrů právnických a fyzických osob dotčených konkursem, nýbrž i do poměrů obecných soudů, které jsou povinny vyvodit z toho, že tyto účinky nastaly, odpovídající důsledky (popsané zákonem). Tento závěr má nepochybně obecnou platnost i ve vztahu k těm rozhodnutím vydaným v insolvenčním řízení, která se zveřejňují v rámci některého ze sanačních způsobů řešení úpadku dlužníka (reorganizace nebo oddlužení).

[20] Jinak (pro poměry dané věci) řečeno, má-li rozhodnutí (usnesení), jímž insolvenční soud schválí reorganizační plán, za následek zánik pohledávky, kterou věřitel uplatňuje vůči dlužníku mimo rámec insolvenčního řízení obecným pořadem práva (zpravidla u obecného soudu), je obecný soud, který o této pohledávce rozhoduje, povinen přihlédnout k takovému účinku rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu (jakmile nastane, typově tedy okamžikem právní moci takového rozhodnutí) ex lege (bez dalšího). Vědomost obecného soudu o tom, že tyto účinky nastaly, se presumuje, jakmile byl v insolvenčním rejstříku zveřejněn údaj o tom, že (a kdy) rozhodnutí (usnesení), jímž insolvenční soud schválil reorganizační plán, nabylo právní moci.

[21] K výše řečenému budiž uvedeno, že podle údajů z insolvenčního rejstříku:

1/ Insolvenční řízení na majetek dlužníka (žalovaného) bylo zahájeno 14. 12. 2015, kdy insolvenčnímu soudu došel insolvenční návrh dlužníka spojený s návrhem na povolení reorganizace (A-1).

2/ Usnesením ze dne 27. 1. 2016, č. j. KSBR 33 INS 30979/2015-A-10, zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne v 9.05 hodin, zjistil insolvenční soud úpadek dlužníka.

3/ Usnesením ze dne 2. 5. 2016, č. j. KSBR 33 INS 30979/2015-B-52, zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne v 9.05 hodin, povolil insolvenční soud dlužníku reorganizaci.

4/ Reorganizační plán dlužníka ze dne 25. 8. 2016 byl zveřejněn v insolvenčním rejstříku dne 31. 8. 2016 v 13.18 hodin. Podle článku 11.1. (Účinnost reorganizačního plánu) odstavce 187:

„Reorganizační plán nabude účinnost první den kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém nabude právní moci rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení reorganizačního plánu; v případě, že bude mezi nabytím právní moci rozhodnutí insolvenčního soudu a koncem kalendářního měsíce, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno, méně než pět pracovních dnů, nabude reorganizační plán účinnosti teprve prvního dne druhého kalendářního měsíce následujícího po právní moci tohoto

rozhodnutí.“

5/ Usnesením ze dne 13. 10. 2016, č. j. KSBR 33 INS 30979/2015-B-128, zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne v 10.59 hodin, které nabylo právní moci dne 1. 11. 2016, schválil insolvenční soud reorganizační plán dlužníka z 25. 8. 2016 zveřejněný v insolvenčním rejstříku dne 31. 8. 2016.

6/ Usnesením ze dne 20. 12. 2016, č. j. KSBR 33 INS 30979/2015-B-141, zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne v 13.05 hodin a téhož dne pravomocným, vzal insolvenční soud na vědomí splnění reorganizačního plánu dlužníka. Toto usnesení obsahuje ve svých důvodech též údaj o tom, že reorganizační plán nabyt účinnosti 1. 12. 2016.

[22] V posuzované věci nadto o „jen presumovanou“ vědomost odvolacího soudu o tom, že reorganizační plán dlužníka se stal účinným, nešlo, když podle obsahu procesního spisu:

1/ Poté, co okresní soud předložil věc dne 29. 2. 2016 odvolacímu soudu k rozhodnutí o odvolání proti usnesení ze dne 8. 1. 2016 (srov. předkládací zprávu č. l. 63), vrátil odvolací soud spis okresnímu soudu bez věcného vyřízení přípisem ze dne 1. 6. 2016, s tím, že v důsledku rozhodnutí o úpadku dlužníka (z 27. 1. 2016) nebyly splněny podmínky pro předložení věci odvolacímu soudu (srov. č. l. 64).

2/ Kopie usnesení o povolení reorganizace dlužníka ze dne 2. 5. 2016 je zažurnalizována na č. l. 65-66.

3/ Přípisem ze dne 21. 6. 2016 vyrozuměl okresní soud účastníky řízení (jejich zástupce s procesní plnou mocí), že odvolací řízení bylo v souladu s ustanovením § 140a insolvenčního zákona přerušeno, když 2. 5. 2016 byl zjištěn úpadek dlužníka, s tím, že v odvolacím řízení nelze pokračovat po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku (č. l. 68).

4/ Kopie usnesení, jímž insolvenční soud bere na vědomí splnění reorganizačního plánu dlužníka, ze dne 20. 12. 2016, opatřená ručně psanou poznámkou, že dle insolvenčního rejstříku nastala právní moc usnesení dne 20. 12. 2016, je zažurnalizována na č. l. 69.

5/ Okresní soud předložil věc odvolacímu soudu k rozhodnutí o odvolání proti usnesení ze dne 8. 1. 2016 znovu dne 28. 2. 2017 (srov. předkládací zprávu č. l. 70).

[23] Zbývá tudíž určit, zda v důsledku právní moci usnesení, jímž insolvenční soud schválil reorganizační plán dlužníka (1. 11. 2016), účinností reorganizačního plánu (1. 12. 2016) v skutku zanikla (mohla zaniknout) pohledávka žalobce (věřitele) vůči žalovanému (dlužníku) z titulu práva na náhradu nákladů řízení.

[24] S přihlédnutím k procesnímu postupu obou soudů navázanému na první předložení věci odvolacímu soudu pak Nejvyšší soud poznamenává, že okresní soud tím, že účastníky řízení vyrozuměl o přerušení řízení podle § 140a insolvenčního zákona „přípisem“, zjevně nerespektoval zákonem předepsanou formu vyrozumění. Již při výkladu obsahově srovnatelného textu v § 263 odst. 4 insolvenčního zákona (ve znění účinném do 31. 12. 2013) Nejvyšší soud vysvětlil, že vyrozumění o přerušení řízení ve smyslu § 263 odst. 4 insolvenčního zákona je rozhodnutím, jímž se upravuje vedení řízení a které soud činí formou usnesení (srov. § 167 odst. 1 a § 202 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.); srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2014, sp. zn. [29 Cdo 2514/2012](#), uveřejněný pod číslem 9/2015 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. Totéž platí pro postup podle § 140a odst. 4 insolvenčního zákona. Jinak řečeno, také vyrozumění o přerušení řízení ve smyslu § 140a odst. 4 insolvenčního zákona je rozhodnutím, jímž se upravuje vedení řízení a které soud činí formou usnesení.

[25] Především však Nejvyšší soud shledává žádoucím uvést, že rozhodnutím o úpadku dlužníka (žalovaného) nedošlo k přerušení řízení ve smyslu § 140a insolvenčního zákona. Zpětvzetí žaloby (jiného návrhu na zahájení řízení) není úkonem směřujícím (z pohledu § 140a insolvenčního zákona nedovoleně) k „pokračování“ v řízení, nýbrž úkonem směřujícím k jeho „ukončení“. Jinak řečeno, ani tam, kde se účinností rozhodnutí o úpadku dlužníka (žalovaného) v souladu s ustanovením § 140a odst. 1 věty první insolvenčního zákona přeruší soudní řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170 insolvenčního zákona), nebrání zákaz pokračování v přerušném řízení formulovaný v § 140a odst. 1 větě druhé insolvenčního zákona tomu, aby žalobce (jiný navrhovatel) učinil dispozitivní úkon směřující k ukončení řízení, tedy aby vzal žalobu (jiný návrh na zahájení řízení) zcela nebo zčásti zpět a aby soud o takovém dispozitivním úkonu rozhodl přesto, že trvají účinky rozhodnutí o úpadku. Řečené platí bez zřetele k tomu, že usnesení soudu o zastavení řízení (pro zpětvzetí žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení) může obsahovat (zpravidla obsahuje) i akcesorický výrok o nákladech řízení. Srov. k tomu v obdobných souvislostech (při zkoumání, zda ve smyslu ustanovení § 109 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona je úkonem, jímž se exekuce „provádí“, též vydání usnesení o „zastavení“ exekuce, a zda v jeho rámci lze rozhodnout i o nákladech exekuce) usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. [31 Cdo 1714/2013](#), uveřejněné pod číslem 56/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

[26] Z pohledu těchto závěrů též nemůže být rozdílu mezi situací, kdy žalobce (jiný navrhovatel) vezme žalobu (jiný návrh na zahájení řízení) zpět až poté, co nastanou účinky přerušení soudního řízení ve smyslu § 140a odst. 1 insolvenčního zákona, a mezi situací, kdy vezme žalobu (jiný návrh na zahájení řízení) zpět ještě předtím, než nastanou účinky přerušení soudního řízení ve smyslu § 140a odst. 1 insolvenčního zákona, a kdy bylo řízení o věci samé předtím, než nastaly účinky přerušení soudního řízení ve smyslu § 140a odst. 1 insolvenčního zákona, dokonce pravomocně zastaveno [jako v této věci, kdy posledním dnem lhůty k podání odvolání proti bodu I. výroku usnesení okresního soudu ze dne 8. ledna 2016 o (definitivním) zastavení řízení byl u obou účastníků 26. 1. 2016].

[27] Účinky rozhodnutí o úpadku dovolatele (žalovaného) v dané věci tedy odvolacímu soudu nebránily ve věcném projednání odvolání žalovaného proti výroku o nákladech řízení. Kdyby odvolací soud o podaném odvolání rozhodl za trvání insolvenčního řízení, v době od zveřejnění rozhodnutí o úpadku žalovaného v insolvenčním rejstříku, leč před účinností reorganizačního plánu, nemělo by insolvenční řízení žádný vliv na způsob rozhodnutí o nákladech řízení. Otázkou tedy zůstává, zda a jak ovlivnila (měla ovlivnit) výsledek odvolacího řízení skutečnost, že odvolací soud o předmětném odvolání rozhodl až po účinnosti reorganizačního plánu.

[28] Judikatura Nejvyššího soudu k pohledávce z titulu práva na náhradu nákladů řízení je ustálena následovně:

[29] V občanském soudním řízení platí zásada, že náklady řízení, které vznikají účastníku osobně i jeho zástupci, si každý účastník platí ze svého (§ 140 odst. 1 o. s. ř.) [bod XXXVII., str. 207 (383), stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek].

[30] Nárok na náhradu nákladů řízení má základ v procesním právu a vzniká teprve na základě pravomocného rozhodnutí soudu, které má v tomto směru konstitutivní povahu. Rozhodnutí o nákladech řízení (nárok na náhradu nákladů řízení) je totiž jako procesní nárok zpravidla závislé na rozhodnutí ve věci samé; v takovém případě pak platí, že nenabude-li rozhodnutí ve věci samé právní moci, nelze hovořit ani o vzniku práva na náhradu nákladů řízení. Proto pohledávka z titulu práva na náhradu nákladů řízení před soudem zpravidla vzniká (na rozdíl od hlavního závazku, jenž byl

předmětem soudního řízení) po právní moci rozhodnutí ve věci samé ([R 146/2011](#)).

[31] V rozsahu, v němž bylo věřiteli pohledávky v soudním řízení, ve kterém uplatnil pohledávku vůči dlužníku, pravomocně přiznáno právo na náhradu nákladů tohoto řízení, jde (v rozhodné době šlo) o příslušenství pohledávky ve smyslu § 121 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. [29 Cdo 2114/2008](#), uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 2, ročník 2012, pod číslem 24].

[32] Před právní mocí rozhodnutí, kterým soud přizná účastníku občanského soudního řízení nárok na náhradu nákladů řízení (před okamžikem vzniku nároku na náhradu nákladů řízení), nelze takový nárok přihlásit do insolvenčního řízení ani jako pohledávku vázanou na splnění odkládací podmínky ([R 85/2015](#)).

[33] Na příslušenství pohledávky, která je nebo měla být přihlášena do insolvenčního řízení, se vztahuje osvobození podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona bez zřetele k tomu, že jde o příslušenství tvořené nárokem na náhradu nákladů řízení vedeného o pohledávce za trvání oddlužení u nalézacího soudu, přiznaným věřiteli v době, kdy jej již nelze přihlásit do insolvenčního řízení ([R 85/2015](#)).

[34] U pohledávky (jistiny), která vznikla před zahájením insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka, nelze považovat příslušenství pohledávky tvořené soudem přiznanou náhradou nákladů řízení za peněžitý závazek, který dlužníku vznikl až po schválení oddlužení (§ 418 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona), ani za pohledávku vzniklou poté, co nastanou účinky schválení oddlužení (§ 409 odst. 2 insolvenčního zákona), bez zřetele k tomu, že toto příslušenství vzniklo (právní mocí soudního rozhodnutí) po schválení oddlužení ([R 83/2016](#)).

[35] Judikatura Nejvyššího soudu k účinkům reorganizačního plánu je pak ustálena v těchto závěrech:

[36] Ustanovení § 356 odst. 1 insolvenčního zákona upravuje (pro případ, že nestanoví jinak insolvenční zákon nebo reorganizační plán) již jako důsledek účinnosti reorganizačního plánu zánik pohledávek, které je nutné uplatnit v insolvenčním řízení přihláškou, i pohledávek vyloučených z uspokojení v insolvenčním řízení (v tomto srov. i § 359 insolvenčního zákona) [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2017, sp. zn. [29 Cdo 4076/2015](#)].

[37] Jestliže má věřitel pohledávku za majetkovou podstatou či pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 168 a § 169 insolvenčního zákona), nedochází v reorganizaci k jejímu zániku dle § 356 odst. 1 insolvenčního zákona, ledaže se na tom dlužník s tímto věřitelem dohodne dle § 348 odst. 1 písm. e/ insolvenčního zákona (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. [29 Cdo 1430/2014](#), uveřejněný pod číslem 63/2018 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2018, sp. zn. [29 Cdo 4272/2016](#)).

[38] Smysl úpravy obsažené v ustanovení § 356 odst. 1 insolvenčního zákona lze vyčíst již z důvodové zprávy k vládnímu návrhu insolvenčního zákona (projednávaného Poslaneckou sněmovnou ve svém 4. volebním období 2002-2006 jako tisk č. 1120), podle níž „účinností reorganizačního plánu zanikají práva věřitelů i práva třetích osob s tím, že se nahrazují oprávněními obsaženými v reorganizačním plánu. Jde vlastně o obdobu tzv. ‚novace‘ podle § 570 obč. zák., s tím rozdílem, že se neopírá o dohodu, ale o zákon“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2017, sp. zn. [29 Cdo 4410/2015](#)).

[39] K předmětné pohledávce z titulu práva na náhradu nákladů řízení lze v rámci vytyčeného judikatorního rámce především uvést, že žalobce se mylí, dovozuje-li ve vyjádření k dovolání, že nelze připustit interpretaci, podle které by účinností reorganizačního plánu měla zaniknout

pohledávka, kterou věřitel ani nemohl přihlásit do insolvenčního řízení. Již v důvodech usnesení ze dne 30. 11. 2011, sen. zn. [29 NSČR 16/2011](#), uveřejněného pod číslem 54/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (ústavní stížnost podanou proti tomuto usnesení odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 22. 3. 2012, sp. zn. [III. ÚS 721/2012](#)), z něž ve své rozhodovací praxi konstantně vychází, Nejvyšší soud ozřejmil, že k pohledávkám, které jsou vyloučeny z uspokojení v insolvenčním řízení, se vedle pohledávek vypočtených v § 170 insolvenčního zákona a přihlášených pohledávek, k nimž se v důsledku později (poté, co nastaly účinky přihlášení) nastalých skutečností nepřihlíží (srov. § 185 insolvenčního zákona), se řadí i pohledávky, které vznikly až po rozhodnutí o úpadku, respektive po uplynutí propadlé lhůty vymezené rozhodnutím o úpadku k přihlášení pohledávek, a které zároveň nejsou zahrnuty v taxativním výčtu pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň, obsaženém v § 168 a § 169 insolvenčního zákona.

[40] Dále budiž uvedeno, že žalobou uplatněná pohledávka měla vzniknout (podle žalobních tvrzení) na základě plnění podle rámcové kupní smlouvy ze dne 28. 1. 2014. Jde tedy o pohledávku podléhající již režimu zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, takže pro ni platí definice příslušenství pohledávky vymezená ustanovením § 513 o. z. Z hlediska využitelnosti judikatorních závěrů citovaných výše pak lze uvést, že náklady spojené s uplatněním pohledávky byly definovány jako příslušenství pohledávky již ustanovením § 121 odst. 3 obč. zák. a stejně jsou definovány jako příslušenství pohledávky ustanovením § 513 o. z.

[41] Namítá-li žalobce ve vyjádření k dovolání, že pohledávka z titulu práva na náhradu nákladů řízení „by takto absurdně zanikla“ (účinností reorganizačního plánu) ještě předtím, než vznikla (právní mocí rozhodnutí, jímž mu soud náhradu nákladů řízení přiznal), pak přehlíží, že náklady řízení, které v řízení vznikly jemu osobně (soudní poplatek ze žaloby), a náklady jeho zástupce s procesní plnou mocí (advokáta) [úkony právní služby, režijní paušál na náhradu hotových výdajů a částka odpovídající dani z přidané hodnoty] jsou příslušenstvím vymáhané pohledávky (náklady spojenými se soudním uplatněním pohledávky), které si v průběhu soudního řízení nesl (hradil) ze svého (§ 140 odst. 1 o. s. ř.) a které mu samozřejmě vznikly ještě předtím, než soud rozhodl o tom, že přiznává (a v jaké výši) právo na jejich náhradu (podle § 142 odst. 1 a 2 o. s. ř.); jinak by se po žalovaném ani nemohl domáhat jejich náhrady. Současně jde o náklady řízení, které žalobci vznikly před účinností reorganizačního plánu, a tedy o náklady řízení, které v souladu s ustanovením § 356 odst. 1 insolvenčního zákona mohly zaniknout (coby neuspokojená část příslušenství pohledávky) právě účinností reorganizačního plánu. Ostatně, obdobné závěry plynou již z judikatury k institutu osvobození od placení zbytku pohledávek při oddlužení (srov. [R 85/2015](#), [R 83/2016](#)).

[42] Jinak řečeno, účinností reorganizačního plánu zaniká v souladu s ustanovením § 356 odst. 1 insolvenčního zákona i příslušenství pohledávky, kterou by věřitel (žalobce) musel uplatnit v insolvenčním řízení vůči dlužníku (žalovanému) přihláškou, tvořené náklady řízení, které si věřitel v souvislosti se soudním uplatněním pohledávky předtím platil (ve shodě s § 140 odst. 1 o. s. ř.) ze svého; právo na náhradu těchto nákladů proto již věřiteli (žalobci) nelze v příslušném soudním řízení přiznat. Skutečnost, že před právní mocí rozhodnutí soudu o náhradě těchto nákladů (podle § 142 o. s. ř. nebo podle § 146 o. s. ř.) nemohl věřitel (žalobce) toto příslušenství přihlásit do insolvenčního řízení, nemá na uvedený závěr žádného vlivu.

[43] Z výše uvedeného plyne, že dovolání je důvodné, jelikož v době vydání napadeného rozhodnutí již náklady, jež žalobce v řízení vynaložil do účinnosti reorganizačního plánu dlužníka (žalovaného), a o jejichž náhradě soudy rozhodovaly, neexistovaly (v důsledku právní moci usnesení o schválení reorganizačního plánu a uplynutí lhůty stanovené v článku 11.1., odstavci 187 reorganizačního plánu nabyt reorganizační plán účinnosti 1. 12. 2016 a ve stejnou dobu zaniklo i předmětné příslušenství žalobcovy pohledávky).

[44] Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), v situaci, kdy

dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout, změnil napadené rozhodnutí (§ 243d písm. b/ o. s. ř.) v tom duchu, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně, a stejně rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Jakkoli totiž žalovaný z procesního hlediska zavinil (v rozhodující části), že řízení muselo být zastaveno (§ 146 odst. 2, § 224 odst. 1 a 2 o. s. ř.), u žalobce nebyly ke dni vydání napadeného rozhodnutí zjištěny žádné účelně vynaložené náklady, které vznikly po účinnosti reorganizačního plánu, a účelně vynaložené náklady, které žalobci vznikly předtím, zanikly právě účinností reorganizačního plánu (§ 356 odst. 1 insolvenčního zákona).

[45] Výrok o nákladech dovolacího řízení se opírá o ustanovení § 243c odst. 3, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., když žalovaný byl s dovoláním úspěšný, čímž mu vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů dovolacího řízení. Ty v dané věci sestávají z odměny za zastupování advokátem a ze soudního poplatku z dovolání. Tarifní hodnotu, z níž se vypočítává mimosmluvní odměna za úkon právní služby v dovolacím řízení, tvoří částka 59 324,35 Kč (součet částek 57 416,43 Kč a 1 907,92 Kč), z níž mimosmluvní odměna za 1 úkon právní služby (dovolání z 28. 7. 2017) činí 3 500 Kč a polovina mimosmluvní odměny pak 1 750 Kč [§ 11 odst. 1 písm. k/, odst. 2 písm. c/, odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátního tarifu), ve znění účinném do 30. 6. 2018, pro věc rozhodném s přihlédnutím k době spisu dovolání]. S náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu za 1 úkon právní služby ve výši 300 Kč a s náhradou za 21% daň z přidané hodnoty ve výši 430,50 Kč (§ 137 odst. 3 o. s. ř.) tak jde celkem o částku 2 480,50 Kč. Spolu se zaplaceným soudním poplatkem za dovolání ve výši 2 000 Kč jde celkem o částku 4 480,50 Kč, kterou Nejvyšší soud přiznal žalovanému k tíži žalobce.